

Katholieke Illustratie

Abonnementsprijs.

Per jaargang 3.60
 Franco per post 4.—
 Men abonneert zich voor een geheel
 jaargang van 52 nummers.

UITGAVE VAN DE MAATSCHAPPIJ
DE KATHOLIEKE ILLUSTRATIE
 's-Hertogenbosch.

INHOUD:

TEKST: Bertha's Harzreisje, door Simon Lucas. — Moederzorg.
 — Florensteyn, in Balgoot, door Gomarius Mes. — Guzman
 en Noereddin, door R. — Het stadhuis te Dordrecht, door P. W.
 Stoffels — „Wel ver.....!”

GRAVURES: Waterval bij Harzburg. — Genua. — Moederzorg.
 — Het stadhuis te Dordrecht. — „Wel ver.....!”

Advertentiën:

Per regel 25 Cts.
 Bij abonnement volgens tarief.
 De advertentiën worden geplaatst op den
 omslag.

DIRECTEUREN:

H. A. BANNING EN J. H. M. CRAMER.

N°. 12.

— 22^e JAARGANG. —

1888/89.

Bertha's Harzreisje,

DOOR SIMON LUCAS.

(Vervolg.)

Geheel Tuiningen wist reeds daags daarna dat Bertha Haneman met een adellijke vriendin een reis door Duitschland zou maken. Jo kreeg nog eens zooveel te doen, want Moe had geen tijd om de klanten in den winkel te bedienen. Zij liep het heele stadje af, om hier een valies, daar een stofmantel te kiezen, ginds een koffer te bestellen, een spoorboekje te kopen, en dan in elken winkel hetzelfde relaas tot in het oneindige en zonder ooit moede te worden te herhalen: „Mijn dochter zal een reis maken door Duitschland met haar schoolvriendin, freule De Rozelaere.”

Tuiningen mocht van geluk spreken dat de tijd zoo kort was, want nu ontbrak moeder en dochter de gelegenheid haar japonnen en andere reisbenoodigdheden uit de Parijsche magazijnen van *Bon Marché* of *Printemps* te laten komen, zooals haar gewoonte was.

Men moest zich, al was 't ook met den noodigen tegenzin, tevreden stellen met de „prullen hier uit het nest,” maar de naaister, die Bertha te huis hielp met het opmaken der toiletten en die juist bij de vrouw van den burgemeester zich voor een week had verhuurd, werd vriendelijk verzocht die week aan juffrouw Haneman af te staan, hetwelk Bertha aanleiding gaf mevrouw de burgemeesterse een bezoek te brengen, om haar te overtuigen van de hooge noodzakelijkheid van dezen vriendschapsdienst, omdat zij met een vriendin, enz. enz.

Aangezien juist de burgemeester de ééne stem van Haneman noodig had om een plan ter verbetering van de gemeente-financiën door den raad te laten aannemen, en mevrouw, die vrij wel op de hoogte der politiek was, dit zeer goed wist, werd het verzoek van Bertha genadig

toegestaan; de naaister kreeg verlot eerst juffrouw Haneman te helpen en bij het heengaan sprak de burgemeestersvrouw veelbeteekenend: „Mijn beleefde groeten aan uw ouders, juffrouw Bertha, en veel plezier op reis; volstrekt geen dank, maar ziet u, de eene dienst is de andere waard? We zijn immers op de wereld om mekaar te helpen, niet waar?”

vriendelijkheid van mevrouw de burgemeesterse tot in de wolken.

„Hoor eens, Haneman,” zeide ze, „ik vind het zoo allemachtig lief van mevrouw van Dingen, vooral omdat zij zeker ook wel weet, — want ze is verbazend bij de pinken — dat jij haar man in den raad tegenwerkt, dat je toch zeker nu voor hem dient te stemmen.”

„Och, vrouw, daar heb je geen verstand van?”

„Geen verstand! Maar zooveel verstand heb ik wel om te weten als iemand je zooveel als een dienst bewijst, je dien moet waardeeren en niet als een bok er met de horens tegen ingaan. 't Zou wat moois wezen nadat mevrouw zoo lief geweest is tegen Bertha en haar zoo aardig ontvangen heeft, dat je voort zou gaan Jantje Contrarietegen haar man te spelen.”

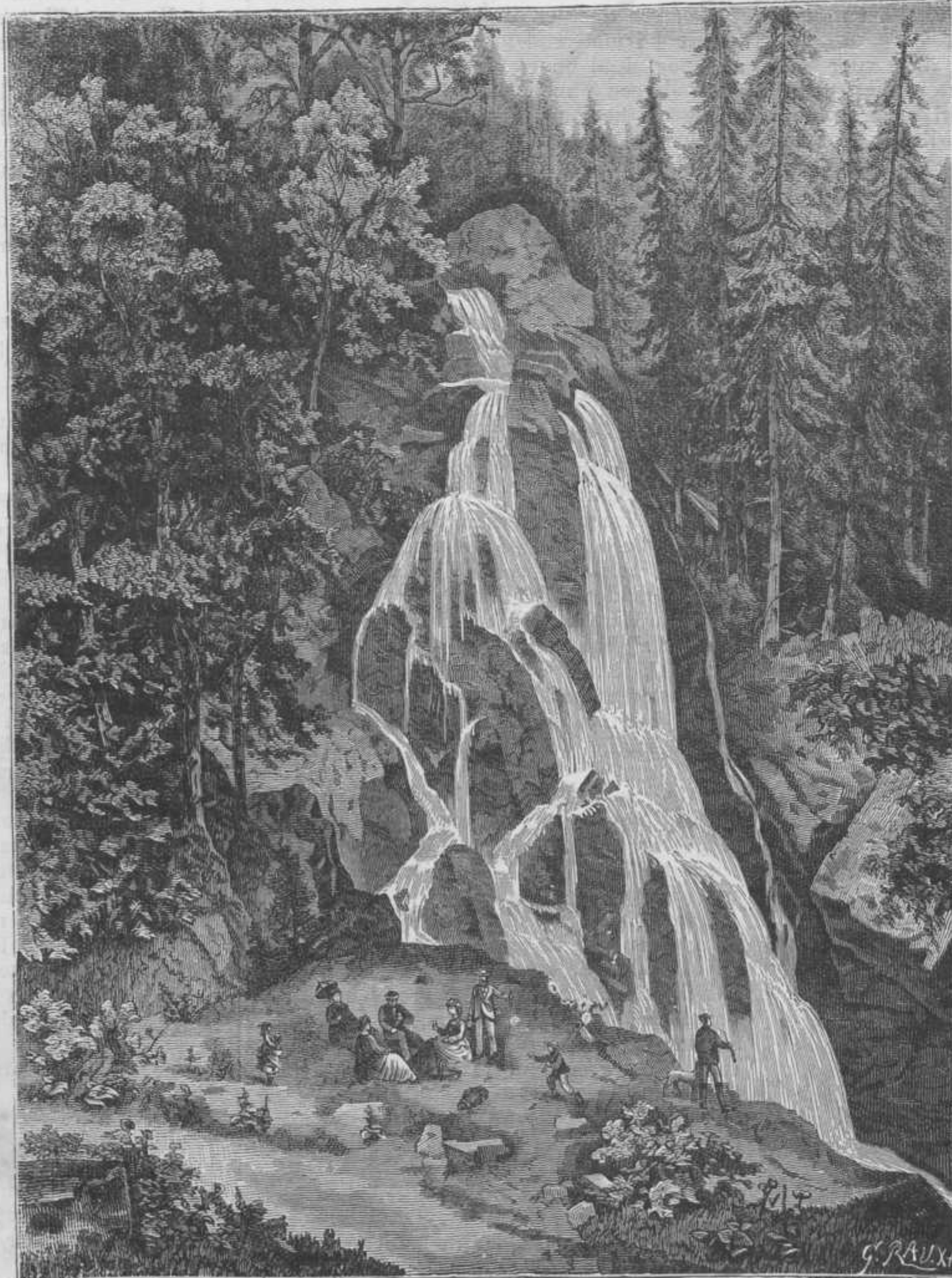
En zoo gebeurde het dat Haneman, gehoor gevende aan de overtuigende redeneeringen en smeezingen van vrouw en dochter, bij de eerstvolgende raadsvergadering de partij koos van den burgervader en door zijn stem diens voorstel deed aannemen.

Hij was de eerste niet en zou zeker de laatste evenmin zijn, die zijn staatkundige overtuiging prijs gaf om den wille van vrouwelijke bedenen en vrouwelijke tranen, en zoo had de reis van juffrouw Bertha, reeds voor zij ondernomen werd, invloed op het openbare staatsbelang.

Hoe gedroeg Jo zich te midden van de drukte, die hoe langer hoe meer, naarmate het tijdstip voor het vertrek naderde, het huis vervulde?

Haar humeur werd er niet beter op; altijd wist zij het zoo in te richten, dat zij met haar schoonmaak-, schrob- of poetswoede anderen ergens in den weg stond; geniepig wist zij altijd of te spatten op den glimmenden koffer, of op de half afge-
 werkte japonnen van haar

zusje 't een of ander neer te leggen, dat deze kreukelen moesten, of dan gebruikte zij het spoorboekje om er iets in te wikkelen en bij de minste opmerking dan klonk het bits:

WATERVAL BIJ HARZBURG.

Bertha, die ook alles op het duimpje wist, wat er in den raad gaande was, begreep den wenk en sprak er met haar moeder over, en juffrouw Haneman verhief bij haar man de

„Daar kan ik me niet mee ophouden; ik moet zorgen dat het huis schoon blijft; dan moet jellui mij maar met al je blut uit den weg blijven.”

En 't hielp niet of Bertha vriendelijk, zooals zij gewoon was, haar zuster trachtte te bewijzen dat juist zij de anderen kwam hinderen, alles stuitte af op haar logica:

„Wat ik doe dat is noodig, en van jou dat is maar wind.”

Eindelijk was de lang verwachte dag gekomen; alles stond klaar, de koffers met glimmend koper belegd, het valiesje van Russisch leer, goed gevuld met alle mogelijke noodige en onnoodige dingen. Bertha had een menigte goede raadgevingen ontvangen van haar moeder, die wel nooit verder was geweest dan in Amsterdam met de groote tentoonstelling en eens met den pleziertrein in Den Haag en Rotterdam, maar die toch heel goed wist, hoe het op reis toeging en hoe men daar op zijne hoede moest wezen tegen zakkenrollers en hoteldieven, tegen indringers en moordenaars.

Een groote koek wilde zij Bertha meegeven voor freule Henriette, dat was zoo lekker op reis, maar het meisje zag haar moeder verwijtend aan en zeide niets dan een verontwaardigd:

„Maar, Moe, hoe komt u er aan?”

Dus stelde Moe zich maar tevreden een zakje peardrops in het valiesje te steken, want kersen dat was ook wel goed, maar tegen dat zij in Emmerik kwam, zouden ze brij zijn geworden en dat was jammer van het mooie zakje.

Toen dus in het voorhuis alles voor de reis netjes gereedstond, koffers, valies, paraplu, parasol, regenmantel, plaid enz. besloot Bertha haar laatste afscheidsvisites te maken. De meisjes van den dokter en den notaris wenschten haar veel plezier en deden haar best het zoo hartelijk mogelijk te doen, maar onder elkander zeiden zij, dat het wel mal was van die Hanemans zooveel drukte te maken; ieder begreep toch wel dat Bertha eigenlijk maar meeinging als gezelschapsjuffrouw voor de zieke freule. De familie was zoo kiesch, het verzoek in een zeer beleefden vorm te doen, maar die burgermensen begrepen het niet en droegen de borst zoo hoog alleen omdat hun dochter als pleegzuster zonder salaris dienst moest doen.

Bertha, die niets hoorde van hetgeen de vriendinnen zeiden, ging in vroolijke stemming over de markt naar huis, toen de hoofdonderwijzer haar plotseling ter zijde trad en met haar opwandelde.

„Wel, juffrouw Bertha,” vroeg hij, „is u geheel reisvaardig?”

„Ja, mijnheer, ik vertrek morgenochtend.”

„En wat is het doel van uw reis?”

„De tante van mijn vriendin woont in Hannover, maar brengt de zomermaanden in Harzburg door.”

„Dus u gaat naar den Harz? Heeft u een reisgids van Baedeker?”

„O neen! daar heb ik in 't geheel niet aan gedacht. Er komt ook zooveel kijken in de laatste dagen, men kan niet aan alles denken. Maar ik geloof trouwens niet, dat het bij Antink te krijgen is.”

„Neen, dat betwijfel ik ook zeer.”

„Mijn vriendin zal er wel een hebben en onderweg zal ik er licht één kunnen kopen.”

„Ja, maar 't is prettig, wanneer men voor de reis zich eerst op de hoogte kan stellen van hetgeen men zien en bewonderen moet. Ik heb er juist een bij me,” hij haalde het boek uit den zak, dat er foakelnieuw uitzag, „wanneer ik er u plezier mee kan doen!”

„O mijnheer Marks, u is veel te vriendelijk,” en zij kreeg een kleur uit verlegenheid; zij wilde nu vooral hem geen hoop geven, en toch ook niet beleedigen, „ik durf uw aanbod niet aannemen, 't is al te beleefd.”

„Integendeel! Het is een genoegen, dat u mij doet; of denkt ge niet dat ik er op gesteld ben,” ging hij op zachten toon voort, „dat er in het vreemde land een kleinigheid zal zijn die mij in uw herinnering brengt?”

„In dat geval,” en Bertha hield het boek, dat zij reeds in de hand had een weinig ter zijde als wilde zij het hem teruggeven, „geloof ik dat het beter is, het niet mee te nemen.”

„Vreest u dan aan mij te denken?” vroeg hij treurig. „'t Is toch geen kwaad aan een vriend te denken, die niets anders meer van u verlangt dan een herinnering! Gij hebt hem voorgoed afgeleerd aan iets anders te denken, zelfs in de verste toekomst.”

Bertha kreeg tranen in de oogen, zij wist zelf niet waarom.

„Dan dank ik u vriendelijk voor het boek!” zeide zij eenvoudig.

„Zulk een aandenken is toch zeker wel hoog noodig om u nu en dan aan Tuiningen te herinneren,” ging hij voort, „u komt nu in deftige kringen. Wie weet of u daar niet voorgoed blijft en ons geheel en al vergeet.”

„Dat zal ik nooit,” antwoordde Bertha met overtuiging; „mijn hart blijft toch hier achter... bij mijn ouders,” voegde zij er snel bij. Juist stonden zij voor den winkel en Bertha vroeg hem, of hij niet binnen wilde komen. Hij bedankte echter, wenschte haar goede reis en veel genoegen en wandelde met loome voeten verder.

Bij de Hanemans was echter alles in rep en roer. Jo, die anders nooit iets brak, had de petroleumlamp kapot laten vallen, juist op den mooien koffer van haar zuster.

Moe Haneman was zoo blind van drift, dat zij in haar eerste opwelling van toorn haar volwassen dochter een paar klappen gaf, waarop Jo luid jammerend naar boven was gegaan en nu nog altijd boven zat te schreien en te snikken als een wanhopende. Pa was druk aan den gang om het ongeluk zooveel mogelijk te herstellen en Moe had de kleeren er weer uitgehaald, uit vrees dat de olie er door zou lekken; Bertha zeide niets, zij zag dat het valiesje ook de noodige spatten en vlekken mee had gekregen, maar besloot haar moeder er niets van te zeggen. Zij zeide, toen Jo na een paar uur met dikke oogen en gezwollen neus beneden kwam, haar geen woord van het voorgevallene, maar behandelde haar even vriendelijk als altijd. Toen zij echter 's avonds alleen op haar kamertje was, begon zij hevig te schreien en snikte zich in slaap.

„Ach, ik wilde dat ik niet op reis moest; ik heb er niets geen lust meer in,” zuchtte zij onophoudelijk.

Den volgende morgen vroeg was alles reeds op de been, het ontbijt stond reeds om zes uur op tafel en wonderlijk, het was Jo die alles beredderde; zij hielp nu voor 't eerst mee en toen Bertha kant en klaar beneden kwam, schonk zij haar een kopje thee in.

„Dank je wel, Jo,” zeide zij; „'t spijt me erg van gisterenavond, maar ik begrijp heel goed dat je het niet opzettelijk hebt gedaan.”

Het meisje keerde zich om en antwoordde niets.

„Moe is driftig, maar je weet dat zij 't niet meent, 't speet mij het ergste om jou; ik zal je wat moois meebrengen van de reis.”

„Dat hoeft niet!” snauwde Jo, nog altijd met afgewend gezicht.

„Stellig doe ik het,” zeide Bertha, „je moest eens weten hoe ik tegen die reis opzag.”

Jo haalde de schouders op en vertrok haar gezicht maar sprak niets meer; bij het afscheid omhelsde zij echter haar zuster zoo hartelijk als deze nog nooit van haar ondervonden had en begon weer luid te schreien, hetgeen bij Bertha ook de waterlanders te voorschijn riep.

„'t Is waarlijk of je naar den Noordpool moet,” zei Pa, „ik heb je nog nooit zoo aandoenlijk gezien.”

„Ja, ze heeft spijt van haar leelijken streek van gisteren.”

„Ach! moe, spreek er toch niet van!” verzocht Bertha.

Vader en moeder brachten haar naar de diligence, waarbovenop de gevleete koffer reeds stond. Na een hartelijk afscheid waarschuwde de conducteur dat het nu hoogtijd werd; nog een laatste handdruk, nog een laatste waarschuwing en het rijtuig, waarin de jonge

reizigster zat, rolde hotsend en stootend over de ruwe straatsteenen.

In de volgende straat stak zij het hoofd door het portier, het was toen het gevaarte langs de onderwijzerswoning ratelde. Het huisje zag er keurig uit met bloemen voor de glinsterende ramen en op zijde een mooien, grooten tuin, groen van struiken, rood en blauw van geraniums, rozen, fuchsia's en lobelia's.

Voor het hek stond Marks en wuifde haar een goede reis toe.

III.

Door een gelukkig toeval zijn we in staat gesteld de brieven van Bertha Haneman aan haar ouders voor copie conform aan onze lezers te kunnen aanbieden.

Geliefde ouders en zuster!

Wat ben ik blij nu eindelijk eens een rustig uurtje te vinden om op mijn gemak met u te kunnen praten en u mijn lotgevallen te vertellen.

Maar ziet u, lotgevallen heb ik eigenlijk niet gehad; in de diligence zaten een boer en een boerin en die hadden het heel druk over het slechte weer, over het hooi en over de hitte en vroegen de juffer telkens, waar zij heen ging, of zij niet bang was zoo alleen op reis te gaan, maar toen nam ik mijn Baedeker en trachtte te lezen, maar het ging moeilijk, want door het hotsen dansten de letters mij voor de oogen. Ik was blij toen ik aan het station van D. kwam; daar liep alles geregeld af, en ik zat reeds kalm in de dames-coupé zooals u mij geraden had, lieve Moe, toen ik merkte, dat ik mijn parasol in de wachtkamer had laten liggen. Gelukkig bracht de conducteur mij die terug en ik gaf hem een dubbeltje voor de moeite en nu telde ik al mijn stukken bagage en verheugde mij ze compleet te vinden; wat mij minder prettig stemde, dat was de omstandigheid, dat wij nu met ons tien in de coupé zaten, dus nogal benauwd.

't Naarste was dat er een dame zat met een kindje van een paar maanden, dat onophoudelijk schreeuwde en huilde; ik was blij toen zij in G. er uit ging. Tegen 11 uur kwam ik in Emmerik aan en trof daar reeds dadelijk op het perron mijne vriendin Henriette en haar papa aan.

Och, Moe, wat is die arme Jetty bleek geworden en zwak, wat ben ik daar een gezonde boerenmeid naast. Mijnheer was zeer vriendelijk en aardig voor mij. Hij zorgde voor mijn koffer toen deze gevisiteerd moest worden en wij stegen nu in een coupé eerste klas, waar wij geen last hadden noch van volheid, noch van schreeuwende kinderen.

En nu ging het toch zoo gauw, zoo gauw dat hooren en zien vergingen door een leelijke streek vol steenkolen; het was of alle menschen schoorsteenvegers waren en of ze overal kachels aanmaakten.

Om u de waarheid te zeggen, lieve ouders, heb ik ook maar heel weinig naar buiten gekeken, want Jetty en ik hadden het erg druk om elkander alles te vertellen wat wij ondervonden hadden na ons laatste afscheid.

Mijnheer De Rozelaere liet ons maar praten en zat rustig te lezen; soms vroeg hij Henriette of zij iets beliefd en wees mij het een of ander aan dat buiten te zien was, maar gewoonlijk leek het mij niet veel bijzonders toe en zoo waren we in Hannover vóór wij het dachten.

Henriette was erg moe maar ik niet, of het moest hier van het zitten zijn en van het praten; dat is toch een station in Hannover zoo prachtig, nog mooier dan het paleis van den koning, men zou er bepaald een dag in kunnen rondwalen zonder den weg te kunnen vinden.

Gelukkig dat ik geen weg behoefde te zoeken maar slechts met Henriette, die op mijn arm leunde, mijnheer De Rozelaere volgen moest, die ons voorging. We liepen trap op en trap af, een lange gang onder den grond door en eindelijk kwamen we op straat, of liever op

een groot, mooi plein, waar in het midden een ruitersstandbeeld staat.

Een rijtuig stond ons op te wachten en dat bracht ons naar het huis van Henriette's tante; ik vind Hannover wel mooi maar Den Haag is toch veel netter. U wil niet gelooven wat rare gordijnen er hier overal voor de ramen hangen en dan is alles zeer slecht in de verf. „O,” dacht ik, „wat zou Jo zich ergeren als zij hier was!” en 't is of zij het stof nooit heelemaal kwijt kunnen worden. De tante van Henriette woont in een keurige villa, maar, ziet u, 't is zoo heel iets anders als bij ons. Tuiningen is maar een heel klein dorp vergeleken bij Hannover (u moet niet boos worden, Pa, dat ik zoo oprecht zeg, wat ik denk over de stad, die u mee helpt regeeren), maar ik vind toch de villa, waar mijnheer van Waveren woont en zelfs dat optrekkje wat de burgemeester buiten de poort heeft, er veel aardiger en gezelliger uitzien dan die mooie groote huizen.

Ik weet niet waaraan het ligt, misschien omdat de muren van grauwen steen zijn, en omdat alles er niet helder genoeg uitziet, maar onze mooie buitens vind ik hier niet terug en dat zegt Henriette ook en die woont zelf op een buiten en zal 't dus wel weten.

Haar tante is een zeer lieve oude dame met een paar grijze krullen en donkeren vlecht, maar die half door een zwart kanten mutsje bedekt is; zij is erg druk en beweeglijk en roept telkens met zoo'n langen uithaal van „Meine liebe Cousine,” en van mijn „Verehrtester Herr Vetter” en hoe het die „kleine Frau Gemahlin” maakt, dan zegt ze ook dat ze *entzückt*, dat beteekent „verrukt” is mij te zien, maar ik heb me daarmee zoo leelijk vergist.

Aangezien ik geen Duitsch meer heb gesproken in de twee jaar dat ik thuis ben, zijn de fijne puntjes er wel wat van af; en nog voor dat de goede Frau Majorin, want haar man is majoor geweest bij de artillerie of cavalerie, dat weet ik niet precies, mij van haar *entzücktheit* had gesproken, vroeg ze mij hoe ik Hannover vond en ik kon zoo gauw geen woord vinden en verzekerde dat ik „verrukt” was. Die Frau Majorin en haar gezelschapsdame keken mij aan of ik het werkelijk was en toen zeide gelukkig Henriette's vader:

„Ge meent *entzückt*, niet waar, Hertha? Verrukt beteekent in het Duitsch heel iets anders,” en toen herinnerde ik mij plotseling het kermisdeuntje van een jaar of wat geleden, *Du bist verrückt, mein Kind, Du müsst nach Berlin*, en ik begreep dat *verrukt* in 't Duitsch eigenlijk gek wil zeggen. Ik was zeer verlegen maar de Frau Majorin lachte zoo gul en hartelijk over mijn vergissing dat ik van harte met haar instemde, *Sie ist ja reizend die kleine Holländerin*, zegt zij telkens, en wat dit beteekent zal ik niet zeggen, dat moet u maar raden.

Het huis is rijk gemeubeld maar... men moet zich wennen aan die Deutsche manier; op den vloer liggen geen kleeden wel een mooi, los tapijt en dan staan de meubels geweldig op mekaar want 't is er zeer vol met allerlei ouderwetsche stukken, ezels met schilderingen er op, vazen met Makart-bouquetten, en dan vooral een massa handwerkjes. Men ziet haast geen bekleedsel van een stoel zoo is die bedekt onder kleedjes en anti-macassars, waarvan zeer vele er al vrij onfrisch uitzien, maar wat mij vooral tegenstaat is dat het nooit heel en al licht is in de kamer. Van onze ophaal-gordijnen of vitrages hebben de Duitschers geen begrip en hangen er dikke pluche meubelgordijnen voor, maar licht en lucht missen wij er geheel en al en dan denk ik hoe ik dikwijls pruttel omdat het zoo donker is in onze opkamer.

We hadden een zeer goed diner, of liever souper, want de Duitschers eten vroeg, met verrukkelijke komkommersalade en zeer flauwe „kalbsbraten” en heerlijke ingemaakte vruchten; ik stal het hart der gezelschapsjuffrouw, Fräulein Ida, door haar het recept daarvan te vragen voor mijn zuster.

Toen we 's avonds op onze kamer waren, verzocht Henriette mij iets, dat ik niet weigeren kon.

(Wordt vervolgd.)

MOEDERZORG.

Het is geen waarneming van vandaag of gisteren dat onder het schamele kleed van den arbeid het moederhart vaak warmer klopt dan onder zijde en fluweel. Terwijl de dame uit de groote wereld niet zelden haar kind aan de betaalde zorgen van een loontrekkende overlaar om zelf in zorgeloze ijdelheid op bal of *soirée* te schitteren, zal menige behoeftige moeder zelfs te midden van zwaren arbeid de zorg voor haar kind niet vergeten. Onze gravure levert daarop weer een treffende illustratie. De garnalenvangster, die met het schepnet over den schouder aan den arbeid gaat, heeft haar kleinen lieveling aan geen ander willen toevertrouwen; zij heeft het kind meegenomen naar het rotsachtig strand en het daar in een luw hoekje een warm bedje van varen of zee gras gespreid. Zorgvuldig dekt zij de kleine slaapster toe, opdat toch geen kille zeebries het kind schaden, geen venijnig insect het steken en niets den slaap der onschuld storen moge. En na nog een teederen blik op het lieve gezichtje geworpen te hebben, gaat zij welgemoed aan den arbeid, het hart vol moedervreugde, maar ook vol moederzorg.

FLORENSTEYN, IN BALGOOI.

DOOR
GOMARIUS MES.

(Vervolg en slot.)

Beiden gingen naar het kasteel en op verzoek des eremiets, dien men daar goed scheen te kennen, werd de valbrug oogenblikkelijk neergelaten. De twee mannen meenden andermaal te hooren roepen, doch nu duidelijker en wel van den kant der kelderramen. Het geluid der dreunende en weerklinkende voetstappen gaf de gevangene nieuwen moed en met luider stemme riep zij den naam des ridders.

„Bij Sint Michiel met den draak! dat is de stem van jonkvrouw Johanna!” zei de krijgsman.

„Hoe komt zij toch in die sombere keldergangen?” voegde onze kluzenaar er het zijne aan toe.

„Ik begrijp het!” sprak Wolfert, van vreugde lachend, wijl hij in zijne gedachten verband bracht tusschen het goud en de bergplaats in een kelder.

Door een lichtopening riep de forsche stem des ridders langzaam: „Jonkvrouw, zijt gij hier?”

Het antwoord luidde toestemmend, waarna op de gebrekkigste wijze een uitleg volgde van heur gevangenneming. De kluzenaar kwam nu op een gelukkigen inval. Daar hij de geheime deur en de ontsluiting daarvan kerde, zoo was de sleutel noodzakelijk tot haar verlossing. Zonder verder een woord te spreken, — de glimlach om zijn gerimpelden mond verried evenwel zijn inwendige vreugde, — ontknootte hij zijn gordel, rafelde dien aller spoedigst als dun koord uiteen, bond aan het eind een steen en liet toen het dunne touw als peillood door de lichtopening in den kelder afdalen.

Langzaam, ter vermindering van ineensmelting der klanken, voerde hij de opgeslotene tot geruststelling toe: „Maak den steen los en bind den sleutel vast. Vader Jobke — zoo noemde zij hem altoos, — weet de geheime deur achter het altaar.”

Het geschiedde, gelijk gevraagd werd. Na enkele minuten was de jonkvrouw in vrijheid gesteld. Deze wist niet, wie het meest moest

bedankt worden of ridder Wolfert voor zijn geduldig en gelukkig bekoord wachten, of vader Jobke, die de deur wist te ontsluiten.

„Bedank Onzen Lieven Heer en Zijne heilige Moeder, die ons deze fraaie gelegenheid schonken u het leven te redden. God zegene u en Zijne liefde beschermte het hoog adellijk huis van Florensteyn!”

Hoe men den eerbiedwaardigen grijsaard ook uitnoodigde en drong aan tafel plaats te nemen en zich te verfrisschen aan den vischschotel met oud gerstebier, het bleef al vruchteloos. Het ontbijt van den vrijwilligen arme voor Christus moest soberheid wezen en plaats hebben aan eigen disch of liever houtblok in stede van de tafel des rijken.

Terwijl Wolfert voorzichtig meende te handelen door hem het zwijgen betreffende deze gebeurtenis op te leggen, verdween de kluzenaar, voor wien Johanna antwoordde: „Och, Wolfert! dat is geheel overbodig. Wat ge hem zegt, vertelt men aan het graf.” Een vreugdevol scheiden volgde nu.

X.

Het benauwend lang verwijlen van den ridder financieraad bracht den aanvoerder des legers dadelijk op de gedachte van een ongeluk met de geheime deur des kelders. Toen Wolfert bij aankomst de ontmoeting verhaalde, helderde een oogenblik zijn gefronsd gelaat op tot een vroolijken lach. Na spoedige afdoening der geldzaken vroeg hem Antonie: „Weet gij wel, Wolfert! dat gij een der edelste mannen onder de zonne voor een boschduivel hebt uitgekretent?”

„Hoe zoo?” vroeg de boodschapper nieuwsgierig wordend.

„Gij weet dan niet, dat de kluzenaar uit een der oudste adellijke geslachten van Gelder afstamt, dat de zoon na het schandvolle en in het openbaar ergernis gevend gedrag en den dood zijner moeder, een gravendochter uit het huis van Kleef, alles aan de armen gegeven, zijn zwaard aan stukken gebroken heeft en voor de Moeder Gods neerlegde om in stille vergetelheid en weldoen datgene uit te boeten, wat zijn vrouw moeder zoo tegen Kerk en wet misdeed? Ik raad u dien man met onderscheiding te behandelen en thans met mij een kijkje te nemen in ons legerkamp, waar het er niet rooskleurig uitziet.”

Het zag er werkelijk netelig uit. De Kleefschers, tuk op buit en roof, kwamen weldra in nieuwe scharen opdagen en vormden een macht, waartegen Antonie's manschappen een druppel beduiden in een glas water. Het mijmeren over den langdurigen strijd, die met den dag geringer uitkomsten bood, alsmede het vermoeden, dat zijn boezemvriend het hart zijner Johanna geroofd had, — diens gesprekken duiden genoegzaam zijne neigingen aan — deden hem, den legeraanvoerder, tal van die kleine misslagen begaan, waardoor hij eerst bij de oversten, later bij de minderen het vertrouwen op zijn kracht en in zijne bekwaamheden verloor. Wolfert geraakte, zonder het te bevroeden, uit zijn gunst, en de vriendschap tusschen beiden smolt bij het uur weg als de sneeuw rondom den vuurhaard. Florensteyn haakte nu nog meer naar den afloop des strijds dan ooit te voren, en meende in zijn troebel hoofd sterk genoeg te zijn der zegepraal te gemoet te treden. Het uur van treffen genaderd, stormden de vijandelijke drommen met ontzettend geweld en geschreeuw tegen elkander in als hongerige wolventroepen op de ledige ijsvlakte. Stroomen bloeds vloten langs de vreedzame wegen, de hoeven der paarden vernielden den voorraad des armen en uitgezogen landmans; schilden, harnassen, helmen, al gesplet en gesplinterd, bedekten den bodem naast afgehouden ledematen en stapels dooden. Als een razende sloeg Antonie met reuzenarmen op hooften en beukelaars der deinzende en weer opkomende Kleefschers, alles wat onder den zwaai van zijns vaders wraakzwaard kwam, viel onredbaar ter aarde en stikte in modder en bloed van vrienden en vijanden. Zich zelf

O blanke marnerstad aan blauwe zee,
 Hoe vaak bezelt, op wieken van verlangen,
 Mijn geest, een stille bark, uw open ree
 En blijft er, wiegende op erinring, hangen
 Rondom uw trotsche amphitheaterrangen,
 Fier ryzend uit denloed, die u gedwee
 Den voet kust alshij aanruischt onder zangen:
 Mijneigen smachtend lied van weelde en wee.
 En heeft, van Carignano's koepel schouwend,
 Mijne geest uw tempels en paleizenpracht,
 Terrassen, tuinen, waar de oranje lacht,
 De azuren Golf, in wijde verten blauwend,
 Elk landhuis aan uw kust mijn groet gebracht,
 Dan keert mijn bark, met Zuid-aroombevracht.

J. R. VAN DER LANS.

MOEDERZORG.

en daardoor zijne benden vergetend, vervolgde hij in zijn kokenden toorn een talrijke ruiterschaar, onder aanvoering van Allardus, heer van Groesbeek.

De Batenburger, de beide kampende partijen met nauwlettend oog gadeslaande, achtte thans het oogenblik gekomen zijne met bijlen en lanssen gewapende mannen ter poort uit te laten, die Florensteyn's boogschutters onstuimig in den rug aanvielen. Dit groot gevaar der verplettering bemerkend, spande de nu kalme Wolfert, wiens arends blik niets ontging, al zijne krachten bijeen om met de beste ruiters en speermannen zijn vriend en aanvoerder te hulp te komen en gelukkig te ontzetten. Woedend werd daar gevochten. De dood stapelde dooden boven dooden, gelijk de visscher zijn vangst uit de korven bijeenhoopt. Stervend stieten de strijdenden elkaar nog van zich en vervloekten en bespuwden de naast en bovenliggenden, die met hen ten eeuwigen leven ijlden. Antonie bemerkte het heldhaftige gedrag en de trouwe van den Woesikschen heer. Met den kreet: „God loone het u, Woesik!” keerde zijn vriendschap weder en de leeuwenmoed eveneens. Zich omwendend naar de Batenburgers riep hij, den vaandrig wenkend het veldteken hooger te beuren: „Voor God en Florensteyn, Tsa! mannen, sla dood den beul!” sloeg met ongekende doodsverachting op de gevaarlijkste plaatsen rond, brak zijn zwaard en dat verwisselend met een ontzagwekkenden hamer, beukte hij zoo op de vijanden, dat deze sidderend achterwaarts weken en jammerend zich het veege lijf verbergende, uitriepen, dat de duivel in eigen persoon uit de helle was gekropen.

Wijl vele Kleefschen in de grachten verdronken, geraakten van ter zijde de Batenburgers met hun standaard in de voorste gelederen, wier hoofd, de vijand in eigen persoon, allerheftigst streed met Wolfert, die hem den genadeslag had gegeven, zoo niet een drittige beweging van Antonie zijn arm weerhield met den uitroep: „Mij die eere, Woesik!”

De reuzenkamp tusschen de beide aanvoerders was ontzaglijk, de slagen vielen gelijk hagelkorrels bij een hevige donderbui, en juist op het oogenblik, dat zijn moker helm en hoofd van zijns vaders vijand en den zijne verbrijzeld en dood ter aarde had doen storten, een schaterlach zijn mond ontsprong en het handjevol Florensteynsche overwinnaars: „zege, ons de zege!” donderde, dreef een geoffende hand uit de kasteeltinnen een vergiftigen pijl door den gebarsten en geblutsten halsberg in de borst van Antonie, wiens stervend strijdros den Batenburger het doorkorven lijf onder bloed en slijk bedekte. De held had opgehouden te leven na de woorden „gewroken, Florensteyn! gewroken, vader, gewroken!” te hebben laten ontglippen. Wolfert, die aan zijne zijde gestreden, menigen dooden den slag voor zijn vriend afgeweerd had, ving den boezemvriend in zijne armen en droeg hem het gedrang uit. De strijdenden stoven uiteen, niet wetende wien de zegepraal toekwam.

Tegen den avond van dezen dag van gramschap en wraak in de jaarboeken van Florensteyn, stond een groot kruis in de linde gesneden en hing een gouden ring aan een der ijzeren punten, ten droevig blijk, dat de heer des burchts gesneuveld was. Met alle voorzichtigheid bereidde jonkvrouw Johanna haar vriendinne op deze schrikwekkende treurmare voor. Toen de diep terneergeslagen edelen en rouwklagende krijgers het bebloede en doorkorven lichaam des broeders binnenbrachten op het slotplein, schreed de bedroefde maagd door Johanna ondersteund tot de lijkbaar, sloeg het dekkleed ter zijde, aanschouwde een wijle den beminden broeder en bleef wezenloos als aan de steenen geklonken: de jonkvrouw had heere zinnen verloren. Plechtstatig droegen talrijke geestelijken, vrienden en onderhoorigen den jeugdigen held en heere naar het graf zijner ouders, waar hij bij de door hem beminde en bloedig gewroken overblijfselen rust tot de engel op den jongsten dag de bazuin zal steken ten einde alle levenden en dooden tot het Godsgericht op te roepen.

Johanna en Aleide trokken onder bescherming van Wolfert naar Bedbur, waar de krankzinnige maagd bij diepe en hartverscheurende klachten binnen drie maanden na den dood des broeders in de armen van Johanna overleed, die op uitdrukkelijk verlangen van zuster Alberta de helft van het goud in ontvangst nam; het overige der eigendommen en goederen kwam den armen ten deel.

Het lot van den Florensteynschen burcht was nu beslist: een jongere tak der edelen uit de vrouwelijke lijn van Florensteyn, vermaagschapt aan de later opgekomen heeren van Balgooi en Keenth, verkreeg de bezitting, liet burcht en grachten gelijkmaken en alleen de hoeve bleef den naam behouden, evenals nu nog de bouwhot: de *Wegelaar*.

SLOTWOORD.

Twee jaren na den dood van Antonie waren voorbijgevlogen. Door gansch Maas-Waal weerklonk de blijde mare: jonkvrouw Johanna van Zon van Gellicum gaat huwen met ridder Wolfert van Woesik tot Wesel. Werkelijk, de dappere ridder schonk zijn hand en zijn hart aan de edelmoedige en niet minder weldoende Johanna, voerde haar als zijn echtgenoot op het kasteel zijner voorvaders, en beiden werden de schoonouders van het dapper Woesiksch geslacht, dat lang gebloeid en Kerk en staat tot een sieraad gestrekt heeft.

Guzman en Noerreddin.

I.

„In 't zaal, mijn Guzman's, trekt ten strijd!
Zit op, mijn zonen, voort!
Uw vader heeft tot in zijn burcht
der Mooren kreet gehoord.
Trekt naar hun legerkamp ten strijd,
toont Guzman's bloed, zit op;
Wanneer gij keert zoo hange aan 't zaal
van elk een Moorsche kop!”
Zoo sprak de grijze Guzman tot
zes zonen aan zijn zij:
Zes zonen, fier enforsch van stal,
dra helden zooals hij. —
Zes rossen vlogen als de wind —
wie toomt hun wilde vaart?
Zes helmen blonken in de vert'...
wie bergt zich voor hun zwaard?
„Kom hier, mijn kind, wisch weg dien traan,
uw broeders niet benijd —
Mijn kracht slonk heen, als de uwe komt
dan moogt ook gij ten strijd.” —
De zon dook aan den westertrans,
maar blonk op helm noch speer:
De maan rees hoog — doch geen der zes
gebroueders keerde weer.
Maar toen de morgen glanzend rees
en zonschittring bracht,
Weerklonk — doch vreemd en droef en schrill —
het sein der torenwacht:
Een Moorsche ruiter toonde trotsch
zes hoofden aan zijn zaal:
Zes hoofden, bleek, met bloed bemorst,
gekorven door het staal.
„Hoe vielen zij?” vroeg Guzman fier:
„toch niet als smeekeling?”
„O neen: zij stonden moedig pal,
maar zwichtten voor deez' kling.
Zoek, wie met kracht haar trekke en zwaai'
in 't pochend Christenheir:
Eerst dan wacht ik hem in het krijt...
Noerreddin heeft er meer.”
En driftig greep de grijze held
naar 't vreeslijk Moorenzwaard;

Maar wierp, na vruchtloos krachtbetoon,
het voor zijn kind ter aard.
„Schrei, schrei nu bittre tranen, kind, —
uw vader kan het niet,
Nu hij, door ouderdom gebukt
en stram, zich krachtloos ziet.”
„Mijn vader! neen geen tranen nu —
heb 'k gisteren geschreid,
't Was om mijn machteloos jeugd:
nu ware 't weeklijkheid.
Mijn broeders vielen door dit zwaard,
't werd zoo beschikt door God:
Zij vielen eer en plicht getrouw,
'k wensch mij geen beter lot.” —

II.

Noerreddin joeg door Spanje rond
aan 't hoofd van 't Moorsche heir
En stiet, wat hem weerstond, uiteen
of sloeg het morzlend neer.
En, jaar op jaar, werd bitterder
zijn dagingskreet herhaald,
En door het beste Christenbloed,
zijn zegepraal betaald.
Maar niemand peilde Guzman's wee
bij 't snerpen van dien hoon,
Terwijl hij, schaamrood, vrees vermoedt
en lafheid in zijn zoon.
„Mijn laatste zoon! een Guzman laf!
o waarom stierf ik niet
Op d'eigen dag, waarop die Moor
mijn zonen nederstiet?”
Doch niemand wist hoe op dien dag
deze eed gezworen werd:
Mijn broeders vielen door uw zwaard —
eens drijf ik 't door uw hart.
Fier klonk de bede: „Zegen mij,
o vader, tot den strijd:
Sla mij ten ridder met zijn zwaard —
'k ga met dien Moor in 't krijt.
Ik zwoer bij mijner broedren graf,
bij 't oefnen mijner kracht,
Door mij, in leven of in dood,
wordt u zijn hoofd gebracht.” —
„Mijn schildknaap” — 't was den derden dag
bij 't deinzend avondrood —
„Mijn schildknaap” — 't was zijn laatste woord
vóór dat hij de cogen sloot —
„Noerreddin viel door mijne hand,
ginds ligt zijn bloedig lijk:
'k Hield wat ik God gezworen had,
maar wensch nog dat het blijk”. —
Werp mij ontkleed in gindschen stroom,
hecht op mijn borst zijn hoofd,
En 'k voer het naar mijns vaders burcht,
gelijk ik 't heb beloofd.” —
Hij stierf: maar op den derden dag
las men van Guzman's wal
In 't lijk: des jonglings heldendood,
in 't hoofd: Noerreddin's val. —

Kuilenburg.

R.

HET STADHUIS TE DORDRECHT.

Is alles op het ondermaansche aan verandering onderhevig en dient een zaak, in het leven geroepen voor zeker doel, door lengte van tijd tot een ander doel of omgekeerd, het oude stadhuis der oude Merwestad maakt hierop geen uitzondering. Het tegenwoordige raadhuis, een fraai, ruim en doelmatig ingericht gebouw, was oorspronkelijk niet tot dat doel gesticht, terwijl een stadhuis, dat ten dien tijde als zoodanig was ingericht, werd afgebroken en plaats maakte voor een deel van het tegenwoordig

Scheffersplein. Een oogenblik vraag ik mijnen lezers een weinig attentie, om met hen de veranderingen eens na te gaan, die het stadhuis deden worden, zooals het zich nu aan ons vertoont.

In oude stadsbeschrijvingen lezen wij, dat in een open brief van Floris V, Anno 1284, der burgerij van Dordrecht vergunning werd gegeven tot het bouwen van een nieuwe Halle, „waarin men der Scepenen Camer hantieren sal, die men in den Raedt te hantieren pleecht.” Wijl deze grafelijke brief op het bouwen eener nieuwe Halle wijst, mogen wij daaruit opmaken, dat vóór dien een gebouw bestond, dat als zoodanig dienst deed, en al meenen nu sommigen, dat eene kamer boven de vleeschhal als zoodanig dienst deed, wij wagen het niet die gissing met eene bevestiging te bekrachtigen. Dat er echter voor dien tijd wel eene plaats geweest moet zijn, waar de eerste Hol-

landsche graven in eigen persoon recht spraken, blijkt hieruit, dat men in het jaar 1230 van den eersten Baljuw van Zuid-Holland en tien jaar later van den eersten schepen van Dordrecht leest, en wijl dezen werden aangesteld als uitvoerders van het recht en men vóór dien tijd niets van hen vermeld vindt, moeten de graven zelf die uitspraak hebben gedaan. Een gebouw of een zaal, waar zij hun rechtspraak deden hooren, moet er dus geweest zijn. Reeds lang bestond het hof, ook een oud gebouw, dat dikwijls tot verblijfplaats van graven en vorsten diende, maar na het overlijden van Dirk VII in 1203 niet meer tot dat doel werd gebezigd. Ook dáár kan de raads-kamer geweest zijn.

Ik zei, dat het hof niet meer tot dat doel werd gebruikt; dit kan in het volgende zijn oorzaak hebben. Tijdens het boven aarde staan van 's graven lijk, liet de weduwe met

groote pracht het huwelijk harer dochter met den graaf Van Loon voltrekken. Ada volgde, tegen alle gebruiken in, haar vader op, maar de opvolgingsoorlog, die hierdoor ontstond, bracht den broeder van den Utrechtschen bisschop voor de stad en deed haar grootendeels in vlammen opgaan. Waarschijnlijk verbrandde toen ook een gedeelte van het hof en zagen de opvolgende graven zich genoodzaakt een andere verblijfplaats te kiezen. De geschiedenis toch zegt ons, dat Willem II het hof in den Haag stichtte en dat het tot verblijf der meeste volgende graven diende.

De nieuwe Halle of het stadhuis dan, bedoeld in de handvest van graaf Floris V, stond bij de Tolbrug nevens den Toltoren. De Toltoren was een gebouw, waar de schepen uit Brabant en Vlaanderen, bij het doorvaren dezer stad, hun tolgeld moesten betalen en werd te gelijk met het stadhuis afgebroken. Laatstgenoemd

HET STADHUIS TE DORDRECHT.

huis stond dus bij het tegenwoordige Marktplein en was een bijna geheel van hout opgetrokken gebouw. De zoogenaamde gevangentoren, een soort van gijzelhuis of bewaarplaats, was echter van steen. Van dien toren wordt in denzelfden brief gewag gemaakt, als de graaf zegt, dat de gevangenen, die *binnen de vrijheid van Dordrecht* hadden misdaan, daar moesten opgesloten worden. Diende het bovengedeelte nu voor raadhuis, het benedengedeelte daarentegen was een vleeschhal. Is het vreemd, dat twee zulke uiteenlopende zaken in één huis vereenigd waren, nog vreemder was het recht van het slagersgild, dat den vleeschhouwers de vrijheid gaf hunne vergaderingen in de raads-kamer te houden. Misschien is voor deze zonderlinge bepaling wel eene reden te vinden en wel, dat zij in den opbouw van het stadhuis eene aanmerkelijke som hadden bijgedragen, wat zeer wel te verklaren is, omdat het slagersgild het rijkste was. Bovendien liet het zijn invloed gelden op de verkiezingen der magistraten. Dat zij dit voorrecht op prijs stelden, blijkt daaruit, dat zij tot 1795, toen de gilden werden opgeheven, van hun recht getrouw gebruik maakten.

Een hevige brand, die in het jaar 1332 uitbarstte en een vrij groot gedeelte der stad vernielde, verschoonde ook het stadhuis niet.

Een gedeelte van het houten gebouw brandde af en de stedelijke privilegiën, handvesten en meer dergelijke stukken, die alle bewaard werden in de zoogenaamde ijzeren kast, werden zwaar beschadigd. Spoedig werd het gebouw weer hersteld en deed als zoodanig nog dienst tot het jaar 1544. In genoemd jaar echter besloot men het bijna drie eeuwen oude gebouw, dat in een staat van bouwvalligheid verkeerde, af te breken en een bestaand gebouw, dat met drie bogen over de oude haven was gebouwd, tot raadhuis in te richten. Dit gebouw was in het jaar 1382 gesticht en wel om den wille van de Vlaamsche kooplieden, die, vanwege den opstand tegen den graaf van Vlaanderen, hunne woonplaatsen verlaten hadden en waarvan verreweg de meesten hun heil binnen de Merwestad zochten. Ter uitoefening van hunnen handel liet de regeering der stad in genoemd jaar een koopmanshalle stichten, waar zij hunne waren konden uitstellen en waar tevens gelegenheid was hunne belangen, als op een beurs, te behartigen. Den voorgevel en ingang van dit gebouw vond men op de Voorstraat. Aan beide zijden der haven, onder in het gebouw, vond men overweldige vertrekjes, ten dienste der geldwisselaars en men had die zoo ingericht, dat zij noch door vuur, noch door water konden aangetast worden. De ver-

trekken in de hogere verdiepingen waren ingericht tot het bergen van allerlei koopwaren, als: specerijen, edelgesteenten, reukwerken, parelen, enz. Hetzelfde oproer, dat vele kooplieden van Gent en Brussel naar onze stad had gedreven, had ook verscheidene dier handelaars naar Antwerpen de wijk doen nemen. Hun handel deed de welvaart dier stad zeer toenemen en het zoogenaamde „Oosterschuis” — dat daar waarschijnlijk nog aanwezig is — was het bewijs, dat Antwerpen dien handel op prijs stelde. Maar in dezelfde verhouding, dat de handel te Antwerpen in bloei toenam, verminderde hij te Dordrecht, en toen in 1522 een brand in de kelders van de Hal was uitgebroken, verlieten de Vlaamsche kooplieden de stad en trokken naar elders. De handelsstad tot niets gereduceerd maakte het bestaan der koopmanshal onnoodig en daarom was het, dat de regeering der stad in 1544 dit gebouw tot stadhuis liet inrichten. Het afbreken van het oude noodzaakte de regeering eenige voorzorgen te nemen, tot het voorkomen van ongelukken en eene waarschuwing aan de burgerij vanwege de regeering der stad geeft ons Sels, beschrijving der stad Dordrecht, op bl. 17 te lezen: „Alzoo de gilden met den heer tesorier ter dezer stede hebben aanbesteed, om af te breken dat oude stadhuis met den tol-

toren, en overmits vele kinderen, als ook mannen en vrouwen, zich niet ontzien om ter voorschreven plaatse te komen, zoo ist dat ieder bij deze gewaarschuld wordt, hij zij wie hij zij, te komen onder den toren of zale, want zoo hem iets overkwam, door het vallen van hout of steen of iets anders, zoo zoude hij geen verhaal op de werklieden mogen doen, en zal ook niemand daar ter plaatse iets hoe ook genaamd mogen wegnemen of dragen, op straffe die hem te zwaar zijn en anderen tot een exempel dienen zal."

Ik sprak straks van de ijzeren kast. Toen het oude stadhuis werd afgebroken, werd de bewaarplaats der gewichtige documenten overgebracht naar het nieuwe. Het openen dezer kast geschiedde met ongemeene plechtigheid en in tegenwoordigheid van allen, die een sleutel dezer kast in bewaring hadden. De magistraat en later de schepenen alsmede de dekens der gilden hadden elk een sleutel daarvan in bezit. Slechts driemaal werd die geopend en wel den 12^{en} November 1649, den 10^{en} April 1770 en tijdens de vernieuwing van het stadhuis in 1833.

Het nieuwe stadhuis had twee ingangen, één aan de Voorstraat en een aan de Wijnstraat. Het waren bordessen, welke aan beide zijden konden beklommen worden. In 1672 werd bezijden het gebouw een plein aangebracht, maar door de herhaalde verbouwingen, die het gebouw telkens meer aan zijn doel deden beantwoorden, verdween de ingang aan den Wijnstraatskant en een nieuwe fraaie verrees aan de pleinzijde, zoodat het plein nu vóór het gebouw kwam te liggen. Geheel in den ouden Gothischen stijl opgetrokken, werd meermalen het plan geopperd den gevel te vervangen door een meer modernen, tot eindelijk in 1833 tot die restauratie werd overgegaan. Het kreeg nu een aanzienlijk front met een breeden ingang en bordes en zoo kon den 29en April 1841 Z. M. koning Willem II, die de stad met een bezoek vereerde, feestelijk in het vernieuwde stadhuis ontvangen worden.

Toen in '33 en volgende jaren het gebouw uitwendig vernieuwd werd, vergat men ook het inwendige niet. Ruime zalen en vertrekken werden aangebracht voor de verschillende afdelingen van het dagelijksch bestuur en bij die gelegenheid had de derde opening der ijzeren kast plaats, waarvan ik hierboven sprak. Die kast namelijk moest wegens de verbouwing verplaatst worden en daarom werden de archieven in tegenwoordigheid van allen er uit genomen en in een ander gebouw, het

voormalige Heilige Geesthuis der Grootte kerk in veiligheid gebracht. Dit was eene te schoone gelegenheid tot het herstellen van de door den vroeger besproken brand beschadigde stukken en zegels, dan dat men die zou laten voorbijgaan. Aan een onzer meest geachte ingezetenen, den heer J. Smits Jz. thans nog in leven, werd de vereerende taak opgedragen ten overstaan van den heer wethouder A. v. d. Linden Tz. de documenten en bijna versmolten

zijn aangebracht aan beide zijden van den breeden ingang. Zoowel de stads-architect Itz, die ze ontwierp, als de beeldhouwer L. v. d. Steen, die ze beeldhouwde, konden met trots hun werk bezien. In hetzelfde jaar werd de ingang aan de Voorstraat weggebroken en vervangen door een meer doelmatigen. Zooals het gebouw zich nu aan ons vertoont, beslaat het een vrij groote ruimte en is voorzien van een toren met slaand uurwerk. Door den breeden

ingang aan de pleinzijde komt men in een ruim portaal waar zich de trouwzaal ter eener en de bodenkamers in andere vertrekken ter andere zijde bevinden. Links, recht over den ingang is een tweede trap, die voert naar de secretarie. Rechts van het portaal bevindt zich een overloop, die naar de Voorstraat leidt. Aan het eind dier gang vindt men een minder ruim portaal, aan den eenen kant de afdeling burgerlijke stand met nog een paar vertrekken annex, aan den anderen kant het ontvangkantoor. Verder bevinden zich in de trouwzaal of burgemeesterskamer eenige schilderijen, aan welke beschrijving ik mij een volgenden keer hoop te zetten.

P. W. STOFFELS.

„WEL VER.....!”

Meer dan die afgebroken uitroep zal de equilibrist tegen wil en dank wel niet hebben kunnen uitbrengen op het noodlottig oogenblik, dat hij zoo jammerlijk het evenwicht verloor. Vertrouwend op zijn bedrevenheid in het balanceeren, door jarenlange oefening verkregen, had de vrij lijvige jager den hachelijken overtocht gewaagd, en juist zweefde hij als een tweede Blondin midden boven den afgrond, toen hem bij een blik in de vochtige diepte een lichte duizeling beving. Instinctmatig steekt hij de hand naar een opgeschoten rietstok uit, maar helaas die wankele steun breekt onder den druk van zijn stevige vuist af, en het gekrookte

riet als balanceerstok in de lucht zwaaiend, maakt hij een wanhopigen bokkesprong, die ongelukkig slechts op een onderdompeling in den kouden plas kan uitloopen. Zijn onafscheidelijke gezelschap, de trouwe hond, volgt zijn meester ook in het ongeluk of liever gaat hem reeds daarin vooraf. Arme jager, hoe bitter moet ook gij de ironie van het noodlot ondervinden: welgemoed meendet gij uit jagen te gaan en op stuk van zaken gaat gij uit visschen.

„WEL VER.....!” NAAR DE TEEKENING VAN EMILE BOGAERT.

wassen zegels zooveel mogelijk te herstellen. Met meer dan groote bekwaamheid en ontzaglijk veel inspanning gelukte dit bovenverwachting en menig onleesbaar document en onkenbaar zegel werd het archief teruggegeven. Na afloop van dezen arbeid werd van alles een inventaris opgemaakt, de belangrijke stukken weer op hun plaats gebracht en de nieuwe kast in de bodenkamer van het stadhuis geplaatst. Nu wacht ons nog ééne verfraaiing en het stadhuis is daar, zooals het nu nog is. In het jaar 1842 n. l. op den 3^{en} Maart werd het voorfront voorzien van twee schoone leeuwen, die op hardstenen voetstukken rusten en